

TALAIA

RELAT DE LA XX CAMINADA POPULAR

de Vilanova i la Geltrú

Esmorzar a cal Baró

Cal Baró. Foto: Jesús Santacana 2007

20 de gener de 2008

Seu de la Talaia – plaça de Pau Casals – carrer de les Premses – carrer Major
carrer dels Estudis - Cap de Creu – camí dels Escalons – bassa de Creixell – mas Torrat
cal Baró – barraca del Bruno - camí de Canyelles – camí del mas de l'Artís – maset d'en Safons
mas d'en Perris – torrent de la Pastera - mas Viada – camí Ral – masia d'en Cabanyes
torre de la Immortalitat - carrer de les Premses – plaça de Pau Casals – seu de la Talaia

En conveni amb:

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

L'anella verda

Consell Català
de l'Esport

Generalitat
de Catalunya

Edició patrocinada per:

Caixa Penedès
Obra Social

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

XX CAMINADA

POPULAR

Esmorzar a cal Baró
20 de gener de 2008

Seu de la Talaia – plaça de Pau Casals – carrer de les Premses – carrer Major
carrer dels Estudis - Cap de Creu – camí dels Escalons – bassa de Creixell – mas Torrat
cal Baró – barraca del Bruno - camí de Canyelles – camí del mas de l'Artís – maset d'en Safons
mas d'en Perris – torrent de la Pastera - mas Viada – camí Ral – masia d'en Cabanyes
torre de la Immortalitat - carrer de les Premses – plaça de Pau Casals – seu de la Talaia

Cal Baró. Dibuix fet per Pau Roig Estradé.

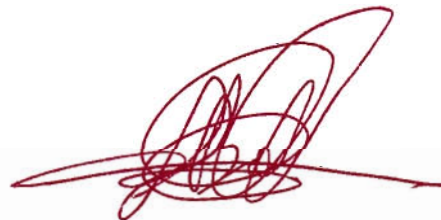
Una vegada més ens trobem per gaudir del nostre entorn d'una forma natural i sana, tan sols amb els nostres mitjans i els nostres companys, amics i familiars.

De les coses especials que fem i treta una experiència, després al dia a dia quotidià podem rememorar allò viscut i compartir-ho amb qui també ha participat amb nosaltres, i així recordem els bons moments.

Les caminades que organitzem són una excusa per trobar-nos i compartir aquestes experiències i a més reconèixer un entorn que canvia per moments, a vegades per millorar uns camins o uns accessos, i altres per adonar-nos que es malmet el paisatge. De totes formes és el preu del progrés.

Però ara és el moment de sortir a fer una activitat que ens fa sentir bé i que, a més, és enriquidora i agradable; i tots junts.

Bona caminada

Salvador Belchi i Ibáñez

President de l'AE Talaia

QUADRE DE DADES TÈCNIQUES

HORARI PREVIST	INDRET	INCIDÈNCIA	DIST. ARROSSEGADA
8.30 h	Local AE Talaia	Sortida	0.000 m
8.40 h	Semàfor ronda Ibèrica	Pas vigilat	700 m
9.00 h	Bassa de Creixell	Agrupament 5'	2.200 m
10.05 h	Cal Baró	Esmorzar 30'	6.100 m
11.05 h	Barraca del Bruno	Agrupament 5'	7.200 m
11.30 h	Camí del mas de l'Artís	Agrupament 5'	8.300 m
12.05 h	Sota l'autopista	Cap	10.100 m
12.35 h	Masia d'en Cabanyes	Agrupament 5'	12.200 m
13.00 h	Semàfor ronda Ibèrica	Pas vigilat	13.600 m
13.10 h	Local AE Talaia	Arribada i refrigeri	14.200 m

XX CAMINADA POPULAR

Carrer del Comerç – plaça de Pau Casals – ronda Ibèrica
 bassa de Creixell – cal Baró – barraca del Bruno
 maset d'en Safons – mas Viada – masia d'en Cabanyes - carrer del Comerç

ESMORZAR A CAL BARÓ

Un número rodó, vint caminades

Disposats a celebrar-ho tot, podríem avui celebrar l'efemèride, perquè vint anys ja són anys. Qui ho havia de dir, que fent caminades arribaríem a aquest número tan rodó! Quan vam començar, l'any 1989, no ens ho podíem imaginar. Però a la Talaia som Així. Quan convé tenim constància. Fa poc, vam celebrar els cinquanta anys de la nostra Agrupació i enguany, pel març, organitzarem la marxa de regularitat número cinquanta, segurament amb algun record o festeta. S'ha pensat en alguna cosa per a la vintena caminada? A l'hora de redactar aquest relat no hi havia res preparat. Tant de bo el dia de la sortida tinguem una sorpresa!

Bé, ja que el número s'ho mereix, recordarem les caminades que hem fet fins avui: **1989**, Camí mil·lenari a Sota-ribes; **1990**, Caminant cap als orígens, Cubelles; **1991**, La caminada popular puja al Montgròs; **1992**, Un recorregut per la costa, Miralpeix; **1993**, La caminada popular puja a la Talaia; **1994**, La caminada s'acosta al

Bassa de Creixell. Foto: Jesús Santacana 2007

mas de l'Esquerrer; **1995**, La caminada arriba a la font d'en Bonet; **1996**, A Rocacrespa, pel fondo del Castellot; **1997**, Un tomb fins al corral de l'Apotecari; **1998**, El punt del Mitjotes; **1999**, Can Girona del Camí (Miralpeix); **2000**, Dipòsit de l'aigua d'Abrera, a Ribes; **2001**, Canyelles, un objectiu que teníem pendent; **2002**, Tornada a Ribes; **2003**, Tornada a Cubelles; **2004**, Rodalia de ponent a Vilanova i la Geltrú; **2005**, Aniversari de l'Entitat. Pujada a la Talaia; **2006**, Rodalia de llevant de Vilanova i la Geltrú; finalment, **2007**, La Barraca Bessona del punt de Mitjotes.

Com podem comprovar, hem repetit caminada més d'una vegada, però la que fem avui no l'havíem feta mai. **Cal Baró** és una masia inèdita en els nostres itineraris. Però, no penseu veure res de l'altre món. És una casa enrunada que en altres ocasions només l'hem observada de lluny. Ara tindrem l'oportunitat de veure-la de prop i poder-la comparar amb altres masos no molt llunyans, que ja coneixem i que també han estat igualment abandonats. Parlem de **les Mesquites** i del **mas d'en Coloma**, ambdós en estat lamentable. És veritat que tenim algunes masies encara habitades i altres que han estat restaurades, però cada dia són menys. D'aquestes darreres, fins i tot s'ha posat de moda arranjar-les luxosament per tal de llogar-les a persones adinerades. En tenim un exemple en el sector de la Plana, el **mas Xicarró**, de sempre un casal modernista de gran bellesa, actualment destinat a esdeveniments, estades, celebracions, conferències, casaments i reunions d'empresa. Que la sort l'acompanyi!

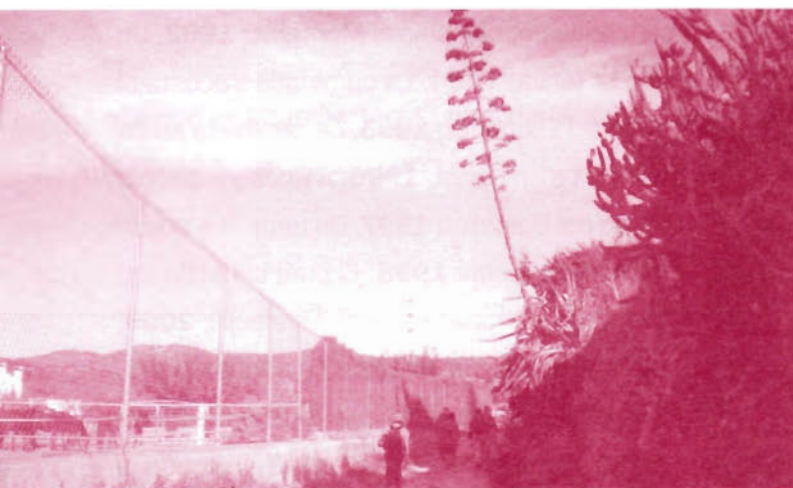
Presentació de la Caminada

L'anada i tornada de **cal Baró** comportarà una distància de 14.200 metres, gairebé tots planers, és a

dir, de bon caminar. Quant al temps que hi hem d'emprar és d'unes quatre hores i quaranta minuts, esmorzar i parades d'agrupament inclosos. Això vol dir que si sortim del **carrer del Comerç** a les 8.30 h tenim previst tornar a les 13.10 h. Sens dubte anirem un xic més lleugers que l'any passat, ja que llavors, tot i ésser la caminada més curta, com que fou necessari pujar una muntanya vàrem passar més temps per realitzar la caminada completa.

Ans de sortir ens fem la següent pregunta: Quin és l'itinerari d'avui? Tot seguit en farem una breu descripció:

L'inici és davant de la nostra entitat del **carrer del Comerç** per seguir fins a la **plaça de Pau Casals**, **carrer de les Premses**, **carrer Major**, **carrer dels Estudis**, **plaça de Cap de Creu** i **carrer de Miquel Guansé**, on s'ha de creuar la **ronda Ibèrica**, actualment en obres. Després passarem pel davant de la **Central Elèctrica** i pujarem pel **camí dels Escalons** fins a la **bassa de Creixell**. En aquest lloc es travessarà la carretera de la **Plana**. Un cop creuada, es continuarà pel **camí del mas Torrat** fins en aquesta masia, que

Camí de Mas Torrat. Foto: Jesús Santacana 2007

ens quedarà a mà dreta. Més amunt, també a la dreta, es deixaran els camins del **fondo de les Mesquites** i el de la **serra del Gat**, que passa pel **corral d'en Brunet**. El camí d'anada acaba a la masia de **cal Baró**, on esmorzarem.

La tornada la farem per una pista nova que va en direcció a llevant i travessa el **fondo del mas d'en Coloma**, per acabar en el camí que puja de les **Mesquites**. Nosaltres, per aquest camí girarem al nord, fins a la **barraca del Bruno**, i en aquest indret baixarem per un bonic sender boscós que va a parar al **camí de Canyelles** pel **mas de l'Artís**,

camí que seguirem fins vora aquest mas. A partir d'aquí, descendirem pel camí que prové d'aquest mas i es dirigeix a Vilanova, però només fins a la **Plana**, on agafarem el **camí Ral** que ens portarà a la **masia d'en Cabanyes**, per baixar després a la ciutat pel camí cimentat que va a parar a la **torre de la Immortalitat**. Finalment, pel **carrer de les Premses** i la **plaça de Pau Casals**, farem cap a l'arribada.

Com es fa en aquestes ocasions, bona caminada a tothom.

Túnel de l'autopista. Foto: Jesús Santacana 2007

Sortida de la ciutat

No recordo si ho hem explicat mai, però el **carrer del Comerç** forma part de l'inici del camí que sortia del portal de la muralla de Vilanova vers la platja. Era simplement anomenat el **camí de Mar**. Aquest camí ja es documenta a l'any 1487. El portal estava situat a la cara nord del carrer de Sant Pere, és a dir, enfront de la façana lateral de la Talaia. Tota la banda de tramuntana del carrer de Sant Pere era la muralla de la Vila i el portal

d'entrada era al costat de l'actual fleca. Bé, nosaltres entrarem per aquest portal virtual, farem un xic de carrer més i ens situarem a la rehabilitada plaça de Pau Casals, que en altres edicions vàrem dir que antigament fou la **plaça Major**, i no fa molts anys encara era oficialment coneguda així, almenys des de 1950 a 1975. Sortirem d'aquesta plaça pel **carrer de les Premses**, en el tram que va fins al **carrer Major**.

Carrer de les Premses

Aquest carrer és tan bonic com el mateix carrer Major, del qual era l'única travessia. En el segle XIV, el recinte emmurallat va ser tapiat per la banda del torrent. La sortida a la plaça de les Casernes no es produí fins a finals del segle XX, quan enderrocaren les premses. El nom actual fou acordat l'any 1857 i el rebia per les premses de Sant Antoni, situades a la part nord del carrer, indret on es recollien les contribucions de fruits per a l'obra de la parròquia. La maquinària de premsar fou aterrada l'any 1899.

Carrer Major

Quan arribem a la **plaça de la Diputació**, girem a mà esquerra pel carrer Major. Aprofitarem el fet de caminar per aquest vell carrer per donar a conèixer una mica de la seva història. Com succeeix en gairebé totes les poblacions, el carrer Major és el més vell del seu nucli antic, en el nostre cas el primer carrer de Vilanova, un carrer de pas que anava de La Geltrú a Cubelles. La llegenda diu que les primeres cases de Vilanova s'aixecaren a banda i banda d'aquell vell "camí ral" i formaren un nou carrer fora de les muralles de La Geltrú, en el terme del castell de Cubelles. Per això, durant segles fórem la Vilanova de Cubelles. En un plànol de Vilanova de l'any 1500 (havien passat més de dos-cents anys de la Carta Poble del 1274), plànol dibuixat pel pare Garí, ens mostra una vila que ja tenia dos carrers més paral·lels al Major, els quals portaven a la plaça Major: el carrer de la Lluna / del Mig i el carrer de Sant Antoni / de l'Església. Què vol indicar això? Que si bé el primer fou el carrer Major, el segon havia d'ésser el de Sant Antoni / Església i, sens dubte, el tercer fou el del Mig. El carrer Major -també conegut per carrer del Forn, per haver-hi el "forn de puja", fleca documentada el 1375- llavors concentrava tota l'activitat comercial, artesanal i pagesa del poble. En aquells temps es pastava el pa a casa i s'anava al forn per a coure'l. La puja era la quantitat de pa que es pagava al forner per la feina i materials (llenya, etc.) de coure el pa en el forn públic. En el carrer Major, a més del forner, hi havia l'hostal, aquest documentat des de l'any 1362. Tant el forn com l'hostal eren del municipi, que els arrendava en subhasta pública. I en les cases del carrer hi vivien corders, un sabater, mariners, un calderer, un boter, un teixidor, un tender, un ferrer, etc., però la gran majoria era gent pagesa.

Camí del mas Torrat i la Talaia al fons.

Foto: Jesús Santacana 2007

Carrer dels Estudis

Aquest carrer porta el nom des que s'hi van establir les escoles públiques a l'any 1853, quan l'edifici va deixar de ser **l'Hospital de Vilanova**; ja aquesta institució sanitària s'havia traslladat a l'antic convent dels carmelites descalços, els Josepets, on encara la tenim. De fet, el carrer dels Estudis va ésser successor d'un

antic **carrer de l'Hospital**, entitat que li donava nom feia segles, ja que existia el reculat any 1358.

Cap de Creu

Finalment, arribem a la **plaça de Cap de Creu**, fa pocs anys gairebé l'extrem de ponent de Vilanova, lloc que ha sofert una transformació radical en construir-se la zona **residencial de la Fisa**, nom de la fàbrica enderrocada l'any 2000, que ha donat pas a dos-cents vuitanta habitatges i diversos centres comercials, omplint una gran illa que quedava entre el carrer de Tarragona i la ronda Ibèrica. **Cap de Creu**, documentat des de l'any 1545, que encara designa, a la vegada, la barriada que l'envolta, era una antiga cruïlla de camins -just on finia el darrer carrer de la Vila- que portaven als camps de conreu dels afores. Es diu Cap de Creu perquè en aquest lloc, més o menys on ara s'ha construït la rotonda, hi havia plantada la **creu de Vilanova** que delimitava el límit del terme de la Vila amb la jurisdicció de la quadra d'Enveja, creu que ja es documenta l'any 1554 i que encara era en aquesta plaça l'any 1751, però que posteriorment fou traslladada davant de la Pallissa, on és actualment, en una cruïlla que feia el camí de Sant Joan amb la carretera de l'Arboç i per aquest fet més coneguda també per **creu de Sant Joan**. Es dona el fet curiós que en una venda feta l'any 1903 al carrer de les Tires, encara es mencionava la "Creu de Vilanova", quan ja feia més de cent cinquanta anys dels seu trasllat. Ara, amb la construcció del nou edifici dels Jutjats, que van inaugurar el passat mes de novembre, la creu de Sant Joan ha quedat en un racó de poca percepció. Ens preguntem si, aprofitant l'ocasió de les obres, no hagués estat millor traslladar-la al seu lloc original, és a dir, al centre de la rotonda de la plaça de Cap de Creu. Almenys, seria molt més visible.

Camí vers la bassa de Creixell

Sortim de la plaça pel **carrer de Miquel Guansé i Puig** (1839-1903), vilanoví republicà que fou batlle de Vilanova i la Geltrú i que morí a Cubelles. Aquí hem de creuar la ronda Ibèrica en obres, on hi ha construïda una nova rotonda. Un agent de la guàrdia urbana ens donarà pas.

Guansé era propietari de les terres d'aquest sector, incloses una sinia i una bòbila de molta anomenada. Aquest carrer i el de ca l'Escoda també s'han vist transformats els darrers anys. Ara s'està acabant el desdoblament de la **ronda Ibèrica** i es vol depassar aquest vial per tal d'absorbir tots els terrenys que hi ha damunt

d'aquesta important via de comunicació que uneix el llevant de la ciutat amb l'Aragai. El Pla Parcial dels **Esbarjos** fou aprovat l'any 1994, però el mal anomenat "l'Eixample Nord" encara no té data de realització, però sí de caducitat, ja que pels acords de la Platja Llarga entre l'Ajuntament i l'Incasol, s'hauran de lliurar els solars ja urbanitzats. Es preveu que en el període de 2008-2015 a la zona es construeixin 4.820 habitatges, dels quals 4.070 són els que ja estaven previstos i la resta producte del trasllat

Mas Torrat. Foto: Jesús Santacana 2007

TALAIA

PLÀNOL DE LA XX CAMINADA POPULAR de Vilanova i la Geltrú

20 de gener de 2008

Seu de la Talaia – plaça de Pau Casals – carrer de les Premses – carrer Major
carrer dels Estudis - Cap de Creu – camí dels Escalons – bassa de Creixell – mas Torrat
cal Baró – barraca del Bruno - camí de Canyelles – camí del mas de l'Artís – maset d'en Safons
mas d'en Perris – torrent de la Pastera - mas Viada – camí Ral – masia d'en Cabanyes
torre de la Immortalitat - carrer de les Premses – plaça de Pau Casals – seu de la Talaia

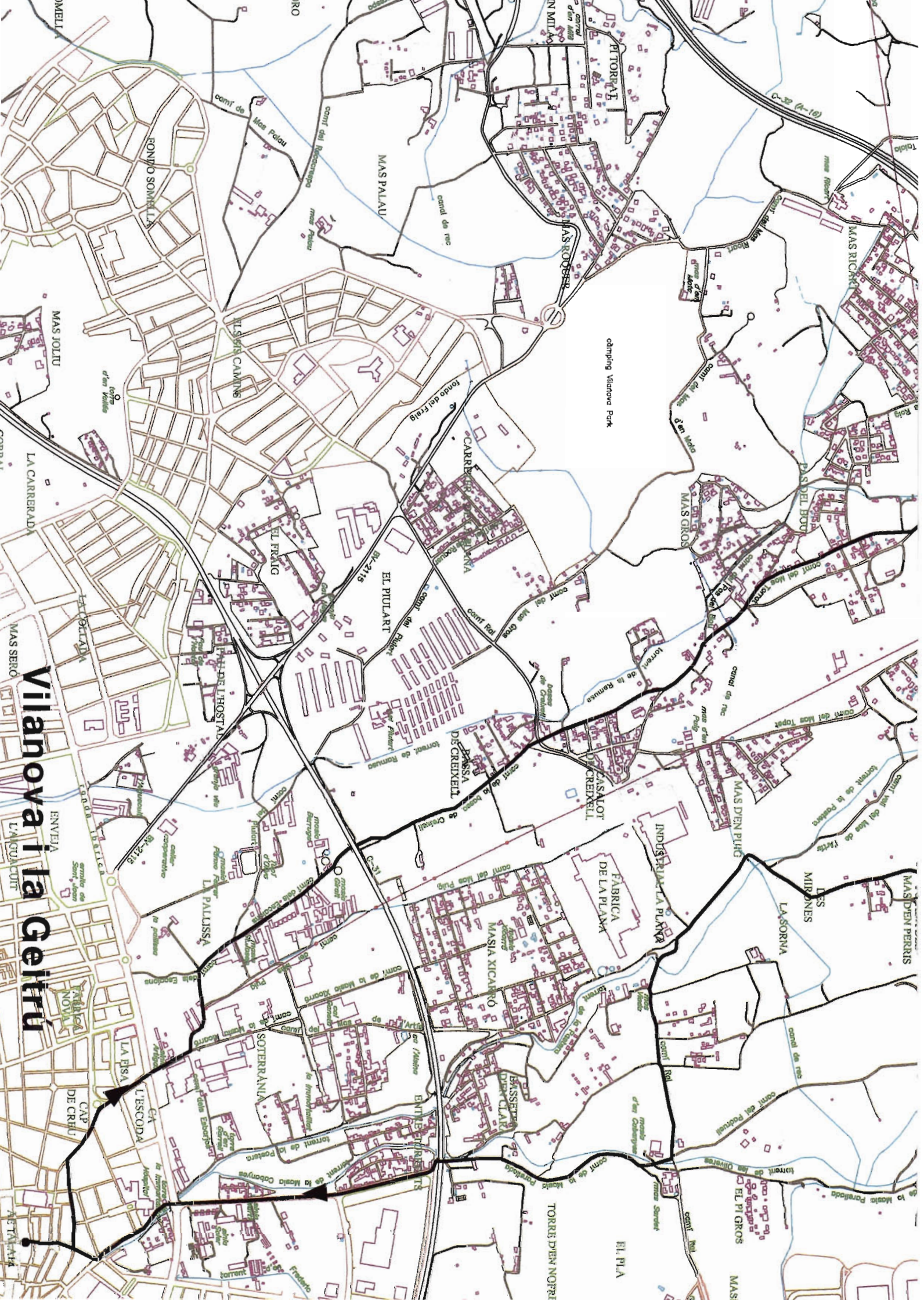
En conveni amb:

**Consell Català
de l'Esport**
 **Generalitat
de Catalunya**

Edició patrocinada per:

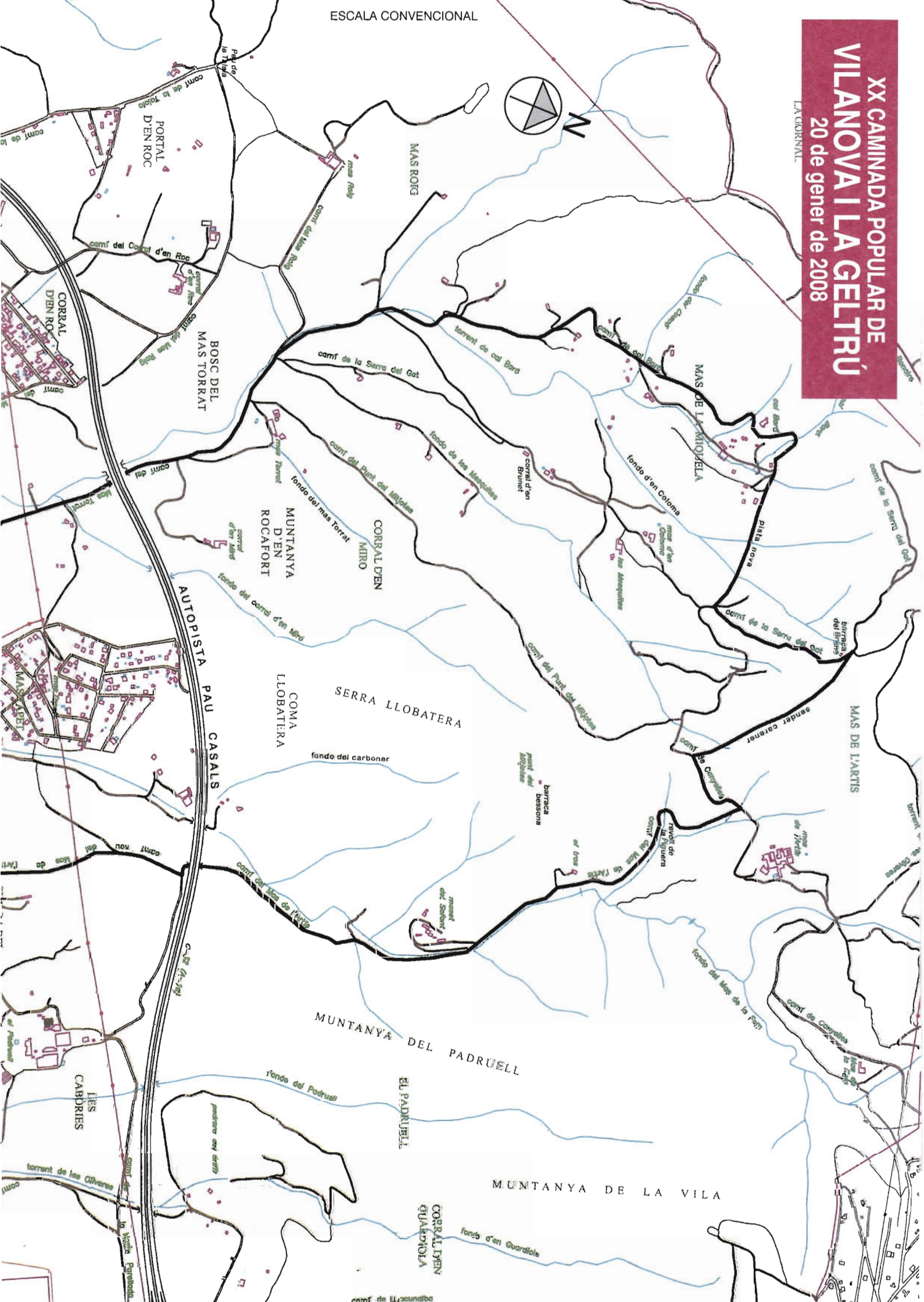

Vilanova i la Geirú

XX CAMINADA POPULAR DE
VILANOVA I LA GELTRÚ
20 de gener de 2008
LA CIORNAL

ESCALA CONVENCIONAL

de l'edificabilitat de la Platja Llarga.

Tornem als **Esbarjos**. Foren creats l'any 1914 per mossèn Fontanals, un sacerdot que volia portar pel bon camí la joventut de Vilanova. El parc de la institució cultural fou construït segons plànols de l'arquitecte Font i Gumà i en el seu interior hi encabiren la capella de la Mare de Déu de Montserrat. Fa unes dècades, el lloc és l'assentament d'una acreditada fàbrica de licors i aiguardents, bàsicament whisky. A la dreta deixem l'esmentada instal·lació i el **camí dels Capellans o dels Esbarjos** que procedeix del torrent de la Pastera i de la torre d'en Garrell, actualment vorejat a ambdós costats per locals d'indústries de la fusta, el cartró i el ferro. Antigament, aquest camí era conegut per "camí de **Soterrània**" i més ençà "camí del forn d'en **Gassó**", factoria de teules i rajoles que hi havia en la sínia Artigas. **Soterrània** era el nom d'un vell mas (tal vegada la mateixa sínia Artigas, car hi ha un document de l'any 1818 que posa "**casa del Sotarrani** que cuida lo **Gassó**") i d'una extensa partida situada entre el torrent de la Pastera i el torrent de Sant Joan, més o menys el sector que ara en volen dir "l'Eixample Nord". **Soterrània** es comença a documentar l'any 1305, ho és bastant durant el segle XX i encara es llegeix en escriptures servades per propietaris que viuen en aquesta zona i que porten dates relativament recents. Així, el 1944 els Albà compraven la seva casa situada en "las partidas La Plana y **Soterrani**" i l'any 1965 Joan Giralt Roca demanava obrir un pou en la "partida d'en **Soterrani**". Finalment, fa ben poc, l'any 2006, amb motiu de l'ocupació temporal de terrenys per a l'execució de les obres d'urbanització del desdoblament de la ronda Ibèrica i l'establiment d'una zona d'aparcament, amb caràcter temporal, hi figura una finca on en el Registre de la Propietat hi diu: "Toda aquella pieza de tierra en esta villa, **partida Soterrano**". Seria bo recuperar aquest topònim que té una abundosa i llarga història.

Passada la sínia Artigas, trenquem cap a ponent tot passant a frec de les tanques de la **Central Elèctrica FECSA**, subministradora de la llum i energia a la Vila, estació de transformació que fou instal·lada l'any 1914, precisament en terrenys de "la Plana o **Soterrani**". Poc més enllà deixem, a la dreta, el vell camí del mas d'en Puig, avui dia de curta longitud perquè fou tallat per la **Variant**. Entronquem amb el **Camí dels Escalons**, una important artèria rural que s'iniciava on hi havia la masia de **la Pallissa** i que s'ha tornat veïnal a causa de l'expansió de les urbanitzacions. El camí dels Escalons -designació que podem afirmar que és de primeries del segle XX, ja que abans era simplement el camí de Creixell- és un torrentet per on les aigües baixaven vers la rasa del Miquelet (actualment carrer del Pare Garí) i que ara no tenen altre remei que fer-ho pel carrer Coroleu, inundant prèviament la rotonda de la ronda Ibèrica. Suposem que amb la nova rotonda que ara s'ha construït en creuar l'ampla ronda Ibèrica s'haurà solucionat aquest problema de les torrentades.

Camí dels Escalons amunt, a mà esquerra tenim el **xalet d'en Panxo Ferrer** -existent des de l'any 1881-, masia fa temps anomenada "Los Caballitos" des que fou adquirida per Marc Arús dels populars autoxocs Caspolino. Per cert, el xalet d'en Panxo Ferrer també formà part de la "partida de **Soterrani**", car així es llegeix en els documents de la seva construcció.

Mas Roig i la Talaia al fons. Foto: Jesús Santacana 2007

Continuem vers muntanya, deixant a mà esquerra el **camí del Piulart** i a la dreta les granges de **Sant Josep i Giralt** i, més amunt, a l'esquerra cal **Tupí d'Olives** i el pou que subministra aigua a la que fou la Pirelli de la Plana. Passem per sota de la **Variant**, amb un camí normalment embassat d'aigua, ja que els desguassos estan massa elevats, i després, a la dreta, tenim l'entrada de **cal Berruga** i la del **mas de la Plana**, que dona nom a una de les urbanitzacions més poblades de la rodalia de la ciutat, ara més coneguda per "Can Xicarró", amb unes

Mas Roig i la Talaia al fons. Foto: Jesús Santacana 2007

dues-centes seixanta parcel·les i unes 130 cases construïdes. Una mica més amunt, a la nostra esquerra, s'hi troben un parell de carrers més que donen accés a un seguit d'horts familiars on antigament hi radicava una **bassa** artificial denominada **de Creixell** -bassa que ja existia l'any 1589- i que donà nom a la fins fa poc masia-restaurant, més aviat coneguda per "la Figuera", actualment tancada. El **lloc de Creixell** -que també fou motiu de pas en les Caminades dels anys 1993, 1998 i 2003- s'assentava al peu del **Camí ral** de Cubelles a Ribes i Oleseta. Documentat des de l'any 1303, Creixell va pertànyer de temps immemorial a la "quadra del Piulart", i aquesta, a la vegada, concernia a la jurisdicció de la **quadra de Sant Pere** en la parròquia de Cubelles, quadra, monestir i molí situats a la desembocadura del riu Foix. En crear-se la parroquia de Sant Antoni, l'any 1363, el lloc de Creixell va passar a la nova feligresia vilanovina, però seguí depenent de Sant Pere de Cubelles. Quan es va instal·lar cap al 1966 la nova fàbrica Pirelli de la Plana, fou necessari eixamplar l'antic Camí ral, i en el curs d'aquestes obres sortiren a la llum un seguit de sitges que correspondrien a unes respectives cases, o més aviat cabanes, d'un antic assentament iberoromà, a la vegada que també es van trobar restes de marges medievals del lloc de Creixell.

Barraca vora cal Baró. Foto: Jesús Santacana 2007

Camí de cal Baró

De la bassa de Creixell pugem pel **camí del mas Torrat**, el qual creua l'auto-pista per mitjà d'un llarg túnel parabòlic ple de grafitis de tota mena. Un xic després, a la dreta es deixa el **camí del corral del Miró**, que és una antiga carrerada tota ella marcada amb fites, actualment l'única d'aquestes característiques en el nostre municipi. Uns metres després, un altre camí dretà surt en sentit diagonal. És l'entrada comercial del **mas Torrat**, on hi circulen els vehicles que vénen a carregar els pollets de perdiu que

neixen a la granja i que majoritàriament exporten vers el sud de la península, els quals, una vegada poden volar serveixen per a la caça. A continuació, si observem la marjada de la dreta, avui una llarga timba terrosa, cal explicar que no fa molts anys era una paret de pedra seca de filades contínues, de tipus romànic, pedres que van desaparèixer sota les cases de les urbanitzacions de l'entorn. Es transita per sota el **mas Torrat**, una de les masies més antigues de la contrada i, a mà dreta, primer deixem una pista ascendent que es dirigeix a les barraques bessones del punt del Mitjotes i tot seguit deixem el **camí del fondo de les Mesquites**, mentre que a l'esquerra, un altre camí es dirigeix al **mas Roig**, traçats prou coneguts en els itineraris de les darreres caminades. Un cop es troba una porta metàl·lica amb tres pals de bandera al costat, hi ha una trifurcació i escollim el camí del mig, que puja pel **torrent de cal Baró**, que és travessat per enfilant el vessant de muntanya que hi ha en la seva riba dreta. El camí de cal Baró és un llarg, variat i més aviat camí pujador, fins que creua el **fondo del Coscó**. Quan arribem a **cal Baró**, passem pel davant de la masia enrunada i unes passes més enllà entrem en el revolt del **fondo de cal Baró**, on a la banda esquerra, amb una entrada fornida de xiprers, es troba una placeta que temps ha volia ser un jardí, lloc ideal per a quedar-se a esmorzar.

Cal Baró

És una masia situada sota i a migdia del **pla de les Palmeres**. L'any 1966 era un mas tancat de feia 3 o 4 anys. Llavors, posseïa coberta de teulada de dos vessants sobre els costats i la façana encarada a llevant, en la qual s'observaven dos rellotges de sol, un en el pis i l'altre en els baixos. La cisterna portava la data de l'any 1942, complementada amb una font de ceràmica arranjada. A més de corrals i cups de raig, encara hi havia restes d'una premsa de racó, amb pedra, cargol i femella, ço que demostrava que tenia un passat ramader i vinater. Davant la casa hi havia una gran bassa. Actualment, la masia està en procés d'enrunament i tota ella està voltada de vegetació pràcticament impenetrable.

Des de 1972, aquest mas fou el centre de "Mas Baró, Complejos y Explotaciones Residenciales", projecte que no reeixí, però, des d'aquella dècada, gairebé tothom en diu "mas Baró".

El nom Baró no té cap relació amb les homònimes masies de Cubelles i Ribes. De fet, hi ha indicis que en el segle XVIII la casa era coneguda per **corral d'en Canyelles** i l'any 1772 era d'Aleix Canyelles, denominació vigent l'any 1848 però com "Mas de Alex" i, més tard, encara com "Corral

Cal Baró de Iluny. Foto: Jesús Santacana 2007

Cal Baró. Foto: Jesús Santacana 2007

Cal Baró. Foto: Jesús Santacana 2007

de Cañellas” fins al 1892, quan ja havia canviat oficialment de nom i portava l'actual. Sabem que aquell 1772, la masia havia estat adquirida per Josep Marcé, àlies Baró, renom familiar documentat des de l'any 1609.

El cas és que la primera vegada que es documenta amb el nom de “Casa Baró” no és fins al tardà any 1849, aleshores propietat de la vídua de Josep Marcé “Baró”. En el Nomenclàtor de 1860, la casa constava oficialment designada per “Masia del Baró”, d'Antònia Marcé Vidal, els descendents de la qual encara la conservaven a la primeria del segle XX. El 1906, els darrers “Baró”, hereus de

Magí Marcé Vidal, la van vendre a Carme Pascual Milà, que a la vegada la vengué l'any 1912 a Heribert Gener, adinerat que també tenia una sinya a la rasa del Miquelet (potser la del Manco) i la seva casa a la Rambla núm. 104, així mateix coneguda per casa Raventós, un edifici modernista de l'any 1902, situat al costat de la que fou llibreria Rius Vila.

El 1971 la propietat de cal Baró passà a Eusebi Reglero Bartolomé, el qual sembla que fou el promotor del complex residencial Mas Baró, que, com hem dit més amunt, no va tirar endavant. Més tard, el pla general d'urbanisme de l'any 1983 qualificava el sector d'edificació rural.

Avui, tal com s'ha dit, la masia de cal Baró és una casa en ruïna i el seu entorn està completament deixat de la mà de Déu.

El renom Baró

És un dels pocs renoms de llarga durada, car normalment un renom, motiu o malnom, el porta només una o dues generacions. Com hem dit, “Baró” es documenta des de l'any 1609 i encara perdurava a darreries de mil vuit-cents. Se l'atribuïa una família que periòdicament canviava de cognom, ja que passaba de sogres a gendres. Així, el primer “Baró” conegut fou el geltrunenc Miró (1609), després els Plana (1725 a 1739), tot seguit els Marcé (“Baró de la Pescateria”, de 1757 a 1879) i, finalment Carreras (1892). Per ara desconeixem de què els venia el renom i si aquesta família va tenir alguna relació amb els avui coneguts Juncosa “Baró”, dels quals sabem que foren hortolans de les sínies del baró de Canyelles, noble que tenia casa a la plaça del Sagrat Cor, popularment anomenada plaça del Baró.

Relotge de cal Baró. Foto: Jesús Santacana 2007

Pista nova

Detallarem el camí que va de cal Baró fins a la **barra-ca del Bruno**, ja que podria ésser un pèl conflictiu. Sortim de la masia en direcció a llevant, es voreja una tanca i una caseta, que la tenim a la dreta, i tot seguit s'arriba a una

trifurcació, elegint el camí central. Més enllà es voreja un xalet que hi ha a la dreta i es deixa un camí que continua vorejant la tanca. Llavors, es fa cap a una cruïlla, on s'agafa el de la dreta i unes passes més s'agafa un corriol esquerrà, que surt al camí principal que s'havia deixat. La pista nova descendeix pel **fondo del mas d'en Coloma**, casa que tenim sempre a mà dreta, i ascendeix fins al **camí de la serra del Gat**. En aquesta cruïlla, seguim vers l'esquerra, fins a una bifurcació que té la forma d'una H. Girem a l'esquerra, ja que si anéssim a la dreta faríem drecera al **mas de l'Artís** o a **les Mesquites**. Es deixen tres camins més que se'n van a l'esquerra. Ja hem arribat a la **barraca del Bruno**.

Pista Nova . Foto: Jesús Santacana 2007

Barraca del Bruno

Aquesta mulassa està situada a la capçalera del **fondo de les Mesquites**. La barraca ha esdevingut gairebé llegendària. Pastors i caçadors explicaven històries sobres l'escopeta que tenia el pagès dintre la cabana, arma que segons sembla feia servir un caçador -algú diu que més d'un- oportunista que la tornava al seu lloc sense dir-ho a l'amo. El caçador es beneficiava de l'ocasió per tornar a casa amb cacera sense portar arma.

Barraca del Bruno. Foto: Jesús Santacana 2007

Fins i tot s'explica que la mencionada escopeta fou emprada per matar una persona, fet del qual no es té constància documental. El cas és que ningú no sap qui era el Bruno, però la barraca i l'escopeta anaven de boca en boca. Pel que fa al nom, potser ens trobem amb un morfema hipocorístic derivat de Brunet, cognom d'un propietari de terres properes a les Mesquites. Broma a part, prop de la cabana es pot inspeccionar un pou al descobert i una cofurna per encabir-hi una persona.

Tornada des de la barraca del Bruno

En una trifurcació de la barraca hi ha un pal indicador. Nosaltres preferim el camí que hi ha més a la dreta, ja que la resta, un va al **pla de les Palmeres** i l'altre al **mas de l'Artís**, que també bifurca al **fondo de les Oliveres**. Sortim a un camí principal i girem a l'esquerra, car vers la dreta faríem camí al **punt del Mitjotes**.

Hem anat a parar al camí que va del **mas de l'Artís** a la ciutat. Tornem a casa.

Baixem pel costat dret de la llera del **torrent de la Pastera**, entre aquest i el **punt del Mitjotes**, en la base del qual es troba la **Torre Nova**, altrament dita **el Tros**. La vellúria del camí que fem es confirmava per les fites clavades en la vorera, procediment que s'emprava en el segle XVI. Actualment, amb l'arranjament del camí, tota mena d'identificacions arcaiques (fites, marges de pedra seca, etc.) han desaparegut. És una llàstima la poca sensibilitat que es té quan es fan obres en vells camins. No es respecta cap pedra d'antany, tot i saber les moltes hores que van emprar els nostres avantpassats per a construir els marges i barraques.

Damunt nostre, deixem el **maset d'en Safons**, propietat d'un conegut lampista vilanoví, que hi té un cartell

Mas de l'Artís de Iluny. Foto: Jesús Santacana 2007

que posa "Safons", grafia incorrecte, ja que sempre s'ha documentat Safons, cognom d'un propietari de l'avui mas Sardet des del segle XVII, que a més tenia la dependència del **maset**, aquest existent l'any 1725. En el testament de Miquel Safons i Figueras, el "manso conocido con el nombre de **Maset del Safons**" va passar a l'hereu Miquel Safons i Alegret (1868).

Davant de l'entrada del maset, el camí travessa el torrent a gual. Estem realitzant una mena de passeig medieval en

una tirada de les poques que queden en el municipi, tram silenciós fins arribar a la sorollosa autopista. Una vegada s'ha passat el túnel, el bon camí s'allunya del torret passant per on fa no massa anys hi havia el **mas d'en Perris**, renom (altre morfema hipocorístic) de la família **Pers**, masia que constava de dos edificis, el vell del masover i el nou del propietari, ambdues enderrocades l'any 1987 i ningú no sap el perquè. Les cases tenien una llarga història, però ningú no va protestar per la seva desaparició. En aquest gran espai hi queden dos pins monumentals. Tot seguit, a mà esquerra, en terrenys del **Padruell**, podem observar una altíssima antena de ràdio.

Més ençà el camí davalla per la coneguda "**pujada del mas d'en Perris**", on hi ha una petita urbanització il·legal. La pujada és un lloc prou conegut per les troballes arqueològiques que s'hi van efectuar. Finalment, el camí torna al **torrent de la Pastera**, on s'ajunta amb el **camí vell del mas de l'Artís**. Sobre els nostres caps resta l'**aqüeducte del rec del Pantà**. A partir d'aquí, el camí torna a seguir la riba dreta del torrent. A la part dreta hi tenim la **urbanització del mas d'en Puig** i de la indústria MAHLE, succeïda de la FISA. Pel cantó dret ens arriba el tram de **camí Ral** del sector de **la Plana**, tram que encara conserva l'estretor original, almenys fins que arribin nous projectes i en facin una ampla carretera que sigui la continuació de la carretera de la Plana.

A l'alçada de la fàbrica de la Plana, coneguda per Mega Rubber, ens desviem a l'esquerra, travessant el **torrent de la Pastera** de ponent a llevant i entrant en el tros de **camí Ral** cimentat, pel qual avancem pel costat de la **masia dels Toros**, nom popular del **mas Viada**, casa edificada damunt les runes del que en el segle XVI fou el **mas Creixellet**. Més enllà, es circula pel mig de les propietats de la **masia d'en Cabanyes**, casa de pagès denominada així des de l'any 1860, però antigament coneguda per **masia d'en Parellada**,

denominació documentada des de l'any 1574. Aquesta grandiosa masia passà a ésser de propietat municipal el 1975. Les obres de consolidació s'iniciaren el 1982 i fou inaugurada el desembre de 1984. Actualment és un centre cultural i de turisme natural.

En aquest lloc es deixa el camí Ral i tornem a casa pel costat del **torrent de les Oliveres** o de la masia d'en Cabanyes, que és la continuació del **fondo d'en Guardiola**. Les gruixudes oliveres que hi ha entre la llera del torrent i el **mas Sardet** s'han documentat l'any 1725 i des d'aleshores donen nom al torrent, car aquest abans era conegut per **torrent dels Masos de La Geltrú** (Parellada, Sardet, Padruell, Frederic i Notari). El camí de baixada fa pocs anys que està cimentat i és transitable amb cotxe en direcció nord. Des de llavors, cal estar a l'aguait per no ser atropellat pels qui pensen que circulen per una autopista. A mà dreta es deixa el **Maset Sant Jordi** o **can Mas** i més avall el Centre Caní **mas Garbí**. El camí passa per sota la **Variant** i es transforma en el **carrer de la masia d'en Cabanyes**, vial obert des que s'hi va construir la Pirelli, factoria situada a mà esquerra i fins fa poc coneguda per **Cavigel**. Aquest ample carrer desemboca en la **ronda Ibèrica**, enfront de la **torre de la Immortalitat**, fortificació cantonera construïda a l'any 1837 en el transcurs de la primera guerra carlina, a fi de reforçar la **muralla dels Josepets**. Per creuar la ronda Ibèrica cal estar a l'aguait de la guàrdia urbana.

Seguim ran de la muralla mentre a l'altre costat del torrent tenim el **raval de la Pastera**, veïnat acostumat a la flaire que surt del "pont" on s'hi amaguen algunes aigües residuals. Acabada la muralla, a la dreta observem la nova **plaça dels Jardins de l'Apol·lo**, la qual porta el nom del desaparegut teatre (obert de

Maset d'en Safons. Foto: Jesús Santacana 2007

1899 a 1963). Després de passar per l'inici del **carrer de Joaquim Mir**, girem pel de les **Premses**, passem de llarg per la **plaça de la Diputació** i de la **plaça de Pau Casals**, vials recentment transformats en zona de vianants, no sempre al gust de tothom i, finalment, s'entra en el **carrer del Comerç** per arribar a la nostra seu, finalitzant la passejada matinal. Ens adreçarem a la nostra **Talaia**, on tenim preparat un refrigeri de comiat.

Tal com s'ha fet en els darrers anys, recordem que aquesta Caminada ha estat preparada per la colla de jubilats que formen part del Grup de Marxes de la Talaia, els quals, amb molta il·lusió han esmerçat uns dies de les seves habituals excursions. A tots ells agraïm la seva desinteressada col·laboració i els animem a seguir caminant mentre el cos aguanti.

Com cada any desitgem que la Caminada hagi estat agradable a la majoria dels participants. És el moment de donar-vos les gràcies per la vostra presència i de convidar-vos a tots per a la caminada de l'any vinent.

Vicenç Carbonell Virella

En nom dels companys que organitzen la Caminada

Caixa Penedès

PERSONES AL SERVEI DE PERSONES.

Som **Caixa Penedès**,
amb un gran equip de professionals
i més de 640 oficines.
T'ofereim un servei amb les
tecnologies més avançades
i productes amb les solucions que
s'adapten a les teves necessitats.
Volem estar **sempre molt a prop teu**
i reinvertir en benefici de la societat.

*L'Obra Social de Caixa Penedès
amb la cultura, l'esport,
el medi ambient...*

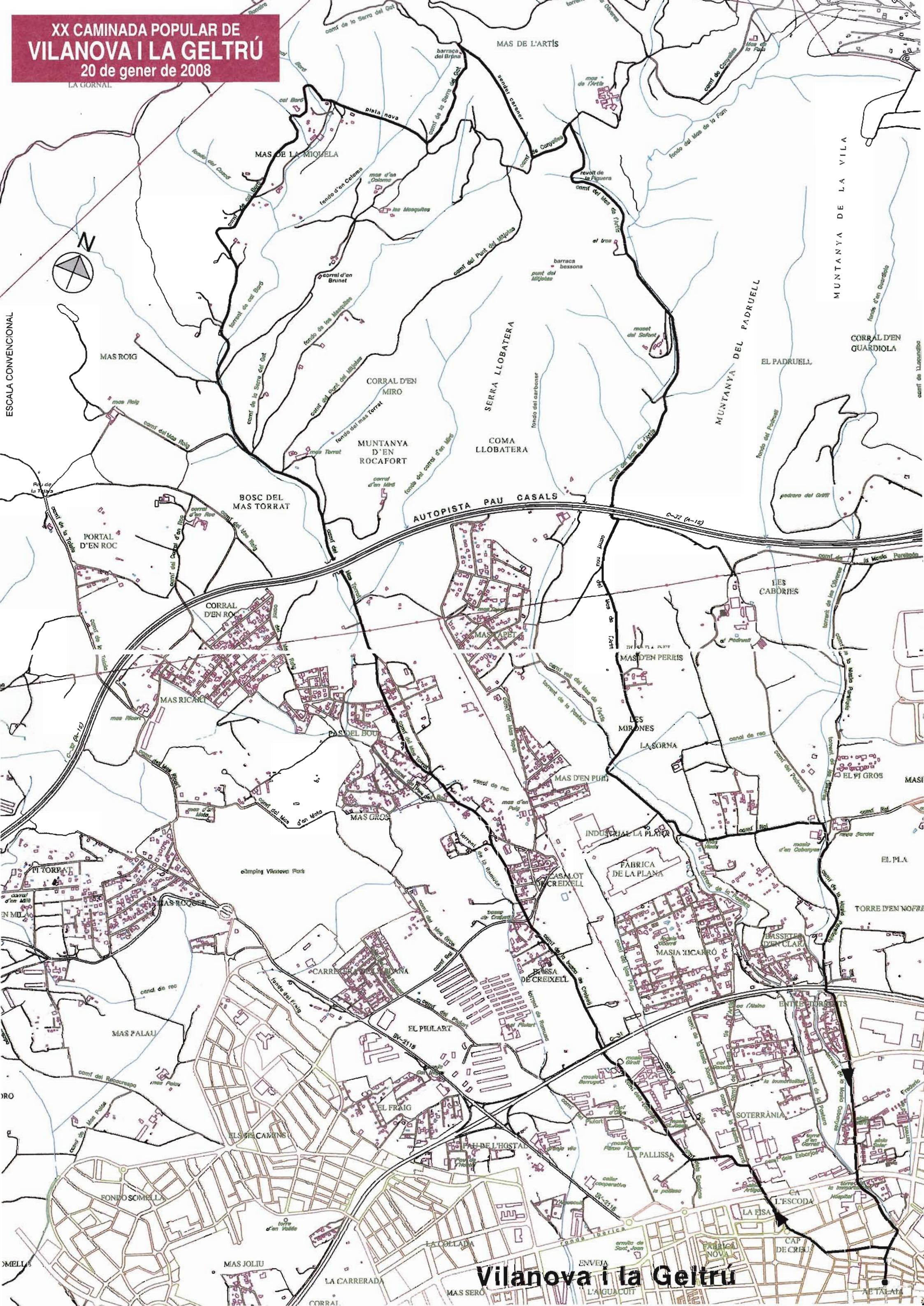

Caixa Penedès
Obra Social

XX CAMINADA POPULAR DE VILANOVA I LA GELTRÚ

20 de gener de 2008

LA GORNAL

Vilanova i la Geltrú